

"What changes, endures". This idea expressed by Rainis in his play "The Golden Horse" over a hundred years ago is more topical today than ever before: Latvia is poised on the threshold of important change marked by its historic accession to the euro area. The 1-lats silver coin entitled "365" puts a symbolic full stop to the era of the renewed lats. This number is particularly noteworthy among others, for it makes one recall the days of the year with their endless diversity of events and the flow of life.

No highly developed society is imaginable without measuring time. The activities at the basis of Baltic culture already stimulated awareness of the flow of time, the change of seasons, and the solar calendar. The authors of Latvian folksongs contemplate the seasons of sowing and reaping, the period of the activity of the dead men's souls, and other cycles rooted in natural phenomena; the seasonal festivities of Easter, Midsummer, Michaelmas and Winter Solstice all find reflection in the folksongs. The rhythms originally dictated by nature are at the foundation of the culture, traditions, mentality, and work and life ethic of the nation.

Time is a measure whereby the rate at which any change takes place is determined. It is also called the fourth dimension. Time characterises the movement of things from the past through the present to the future. To understand what time is, hundreds of scientists have delved into the depths of research, yet answers to the questions why time flows, why it does so in only one direction or if a quantum of time exists have not been found.

The different perceptions of time are also a thing of wonder. Time may stretch endlessly, or it may become the most coveted gift with the value of gold. Man's contemplation of time has been reflected in many dictums like the following: "The time did not exist before the beginning of the universe" (St. Augustine); "The wisest are the most annoyed at the loss of time" (Dante); "Nothing can be longer, since 'tis the measure of eternity; nothing is shorter, since there is time always wanting to accomplish what we aim at" (Voltaire).

To the coins – carriers of emotional, poetic, narrative or metaphoric messages – issued by Latvijas Banka is now added a coin that reflects the intellectual and the scientific. The geometrical abstraction of the graphic design can be likened to the ascetic image of a scientific diagram. The circle on the obverse of the coin symbolises 360 + 5 degrees, including the time reference. From there, one second, one minute, one hour, one day, one month and one year begin their course; the linear graphic symbols of all of these units of time have been arranged in concentric lines. Each of them has its importance in the pulse and flow of existence. Their totality is used to measure the lifespan of an individual, the history of mankind, and the length of the life of our planet and the universe.

An interesting rebus of fractions has been encoded in the coin, based on the number 4: seasons, points on the compass, quarters. The $\frac{3}{4}$ likewise has its meaning: a dance rhythm, an angle of a portrait, the last step before the finish line, the academic hour, or 45 half-time minutes of a football match. On the reverse, the magic of numbers is transformed into the symbol for one lats that is treated like a shiny sector in the diagram of a circle. The intricate pattern of lines, resembling our fingerprints, turns into shiny circles forming the aura of time.

The coin "365" is also a reminder of the importance of education and mind, which will be of use to any poetically inclined Latvian in today's pragmatic world. The dominant of reason and intellect is being reinforced as Latvia becomes ever deeper integrated with the common space and time of the European Union.

LATVIJAS BANKA

Informācija pa tālruni 67022434. Information by phone +371 67022434.

info@bank.lv www.bank.lv

365

"Pastāvēs, kas pārvērtīsies," –

Nominālvērtība – 1 lats, svars – 16.40 g, diametrs – 30.00 mm,
metāls – 925° sudrabs, kvalitāte – *proof*, monētas josta – gluda.

Mākslinieks Paulis Liepa.

Monēta kalta *Koninklijke Nederlandse Munt* (Nīderlande).

Face value: 1 lats; weight: 16.40 g; diameter: 30.00 mm;
metal: silver of .925 fineness; quality: proof; edge: plain.

Artist Paulis Liepa.

The coin has been struck by *Koninklijke Nederlandse Munt* (the Netherlands).

Šī pirms vairāk nekā 100 gadiem
lugā "Zelta zirgs" paustā Raiņa atziņa
mūsdienās ir aktuālāka nekā jebkad agrāk, jo
Latvija atrodas uz svarīgu pārmaiņu sliekšņa, ko
iezīmē vēsturiskā pievienošanās eiro zonai.
1 lata sudraba monēta ar nosaukumu "365" pieliek
simbolisku punktu atjaunotā lata ērai. Šis skaitlis
citu vidū ir īpaši zīmīgs, jo katram liek atcerēties gada
dienu virkni ar tajā ievīto notikumu un dzīves
plūsmas nebeidzamo daudzveidību.

Augsti organizētas sabiedrības pastāvēšana nav domājama
bez laika mērīšanas. Jau baltu kultūras pamatus veidojošās
nodarbes rosināja apzināt laiku. Latvijā dainās apcerēts sējas un
siena laiks, veļu laiks un citi dabas norisēs sakņoti cikli,
daudz zinātas Lieldienas, Jāņi, Miķeļi un Ziemassvētki. Sākotnēji
dabas diktētie ritmi likuši pamatus tautas kultūrai, tradīcijām,
mentalītai, dzīves un darba tikumiem.

Laiks ir mērīšanas elements, ar kuru nosaka jebkādu pārmaiņu
ātrumu. To dēvē arī par ceturto dimensiju. Laiks raksturo lietu
kustību no pagātnes cauri tagadnei uz nākotni. Lai saprastu, kas ir
laiks, pētījumu dziļēs gremdējušies simtiem zinātnieku,
tomēr joprojām nav atbildes, kāpēc laiks rit, kālab tas plūst
tikai vienā virzienā un vai pastāv laika kvanti.

Brīnumaina ir arī atšķirīgā laika uztvere. Tē laiks velkas
kā mūžība, te tas kļūst par vislielāko deficītu ar zelta
vērtību. Cilvēku pārdomas par laiku atspoguļojas
daudzos aforismos, atzīstot, ka "pasaule nav radīta
laikā, bet kopā ar laiku" (Sv. Augustīns),
"visgudrākais no cilvēkiem ir tas, kuru
visvairāk kaitina laika zaudējums" (Dante),
"nekas nav ilgstošāks par laiku, jo tas ir
mūžības mērs; nekas nav īsāks
par to, jo tā vienmēr nepietiek
mūsu iecerēm" (Voltērs).

Emocionālu, poētisku,
tēlaini stāstošu vai metaforisku
vēstījumu nesošajām Latvijas
Bankas monētām pievienojas monēta ar
intelektuālu un eksaktu traktējumu.
Grafiskā risinājuma ģeometriskā abstrakcija
atgādina zinātmiskas diagrammas askētisko zīmējumu.
Riņķa līnija monētas aversā simbolizē
360 + 5 grādus, ietverot arī laika atskaites punktu.
No tā savu skrējieni sāk 1 sekunde, 1 minūte,
1 stunda, 1 diena, 1 mēnesis, 1 gads, kuru lineāri
grafiskie simboli attēloti uz centru kārtotos
līniju lokos. Katram šādam laika nogrieznim ir sava
nozīme esības pulsā un plūduumā. To kopums mēra
gan indivīda dzīvi, gan visas cilvēces
vēsturi, gan planētas un visuma mūža ritējumu.

Monētā iekodēts arī savdabīgs daļskaitļu rēbuss ar
pamatskaitli 4: gadalaiki, debespuses, ceturkšņi. Sava
vēstījums arī ¼ nogrieznim: deju ritms, portreta pagrieziens,
solis pirms finiša taisnes, akadēmiskā stunda,
45 futbola mača puslaika minūtes. Savukārt reversā skaitļu
maģija pārtop 1 lata simbolā, kas traktēts kā spožs sektors
apļa diagrammā. Smalkais līniju raksts, atgādinot
pirkstu papillārās līnijas, vedina gaismas starus mest
mirdzošus aplū un veido laika auru.

Monēta "365" atgādina arī par izglītības un prāta nozīmi,
kas lieti noderēs poētiski noskaņotam latvietim
modernā laikmeta eksaktās un pragmatiskās pasaules
skrējienā. Saprata un intelekta dominante
pastiprinās, Latvijai arvien dziļāk iekļaujoties
Eiropas Savienības kopējā telpā un
dinamiskajā aprītē sabalsojoties
kopīgajam laikam.